

Згідно вищесказаного можна зробити висновок, що всі розглянуті методи дають змогу дослідити такий складний і багатогранний об'єкт, яким є навчально-виховний процес. Ми знаємо, що педагогічний процес є досить складним, який вивчити і розкрити нелегко, та між тим його основна мета це покращення кількості і якості знань. Кількаразове повторення даних методів дають змогу знайти правильний підхід до кожного вихованця. Саме тому виховна та розвиваюча проблематика послуговується методами фундаментального рівня (спостереження, бесіда, аналіз результатів діяльності, анкетування, метод незалежних характеристик, природний, лабораторний та формуючий експерименти).

Список використаної літератури:

1. Фіцула М. М. Педагогіка [Електронний ресурс]: Навч. посібник / М. М. Фіцула. – К., 2002. - 528с. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/349-pedagogka-ftsula-mm.html> – Заголовок з екрану.
2. Зайченко І. В. Педагогіка [Електронний ресурс]: Навч. посібник / І. В. Зайченко. – К.: «Освіта України», «КНТ», 2008. - 528 с. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/344-pedagogka-zauschenko-V.html> – Заголовок з екрану.
3. Ягупов В. В. Педагогіка [Електронний ресурс]: Навч. Посібник / В. В. Ягупов. – К.: Либідь, 2002. – 560 с. – Режим доступу: http://eduknigi.com/ped_view.php?id=23 – Заголовок з екрану.

Науковий керівник: старший викладач О. О. Свириденко

БРАТСЬКІ ШКОЛИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

М. С. Сухонос

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Львівська братська школа стала другою в Україні православною школою вищого ніж початковий рівня. Першими її керівниками були Стефан Зизаній, Кирило Ставровецький, Памво Беринда, Іван Борецький... Опікунами школи були старшини братства. Найхарактернішою особливістю школи з перших днів її існування був її всестановий характер. Братчики під-

креслювали, що школа заснована для навчання дітей усіх станів, плата здійснювалась за можливостями кожного. Львівське братство мало право контролювати моральність своїх членів, здійснювати духовну цензуру церкви, слідкувати, щоб церковні владики чинили за апостольськими правилами.

Такі привілеї їм було надано після відвідин у 1585 році Львова константинопольським патріархом Єремією II. Саме тоді Львівське братство отримало статус ставропігії, тобто було вилучене з-під влади львівського єпископа і навіть київського митрополита. А підпорядковувалось безпосередньо патріарху константинопольському. Надання цього статусу було першим визнанням подвижницької діяльності братств.

Виховання у даній школі носило церковний характер, але порівняно з Острозькою академією більш демократичний. Предмети навчалися тогочасною українською мовою. Викладались також слов'янська та грецька мови та "вільні науки". Але найбільша увага приділялась гуманітарним наукам, тобто граматиці. Діалектика вивчалась для оволодіння мистецтвом дискусії. Її разом з риторикою вів один учитель[3,80].

Спів – один з основних предметів Львівської братської школи. Уроки музики проводились в суботу. Учні школи співали в хорі, за що отримували певну плату, харчі, одяг (темно-зелений кунтуш, жовтий жупан, чоботи, шапку). При навчанні

використовувались елементи народного фольклору, гумору... Загалом, вказівки щодо навчальної системи Львівської братської школи були чітко подані у її статуті.

Якщо батьки хотіли віддати свою дитину на навчання, то вони особисто йшли до ректора, беручи своїх сусідів за свідків, і підписували з ректором угоду, згідно якої школа зобов'язувалась навчати дитину, а батьки – слідкувати і сприяти навчанню. Батькам прочитували реєстр, щоб ті знали якими методами буде проводитись навчання і щоб батьки не протистояли цим методам. У випадку, якщо батьки хочуть забрати свою дитину зі школи, то вони приходять до ректора з тими ж свідками.

Дидаסקали, взявши дитину повинні її вчити, за непослушання – наказувати, але не по-тиранськи, а по-учительськи. Вони повинні ставитись до всіх дітей однаково, як до багатих, так і до бідних. Адже становище дітей у школі залежало не від матеріального достатку їх батьків, а від їх успішності у школі. Від братства в школі мали бути приставлені двоє людей, які спостерігали за навчальним процесом, за хорошими і поганими справами. У них мав бути реєстр під братською печаткою, в якому дидаסקали повинні були вписувати дані про навчання дітей у школі. Діти приходили до школи у зазначений час: в 9 годині влітку, взимку дещо пізніше.

Кожен учень мав сідати на своє місце. Більш здібні діти сиділи вище (навіть якщо вони були бідні), менш здібні – нижче. Кожного ранку дидаскал мав слідкувати за присутністю учнів. Якщо хтось був відсутній, то він мав послати за цим учнем додому і дізнатися про причину його відсутності. Вранці навчання не починалося без читання молитви. Після молитви кожен розповідав про вчорашній урок, що читав, писав вдома. Потім починали вчити Псалтир та граматику[1,13].

Після обіду хлопці пишуть на табличках кожен свій урок, заданий йому учителем. Це робили всі, окрім малечі, яким учителі самі писали. Вивчивши у школі важкі слова, учні повинні були їх спитати один в одного, диспутовати, а прийшовши додому – повторити їх знову. У суботу зранку повторяли уроки, які вивчали протягом тижня. Після обіду вчили пасхалії, рахунок, музику...

Після вечірні в суботу, дидаскал мав розмовляти з дітьми більше ніж в інші дні, навчаючи їх страху божому, звичаям, традиціям, як вони повинні поводитись в церкві, вдома, на вулиці. Кожного тижня 2-4х хлопців призначали слідкувати за порядком в школі. Учні, які були обрані за списком не мали відмовляти від цієї справи. В їх обов'язок входило прийти до школи раніше, підмести всю школу, затопити піч і сидіти біля дверей, щоб всіх бачити, щоб знати все, хто як поведився, що робив...

Якщо хтось пропускав шкільні заняття, того більше не приймали до школи.

Статут Луцької греко-латино-слов'янської школи[3,78].

Засноване 1617 року Луцьке братство незабаром також створило школу вищого типу, а 1620 року спорудило для неї мурований будинок. У рукописному збірнику школи вписано датовані 1624 року два документи, що регламентували характер і структуру цієї школи – “Права школи греко-слов'янської Луцької артикули” і “Порядок шкільний”. Обидва документи діяли одночасно, анітрохи не суперечачи один одному. “Порядок шкільний” був основним документом про організацію школи. Артикули зосереджують увагу на дотриманні учнями дисципліни. Вчителями школи були ченці братського монастиря – Єлисей Ільковський, Павло Косинський, Августин Славинський. Серед учнів були діти міщан і шляхти, а також убогі. Програма навчання була наближеною до львівської. У школі користувалися українськими та польськими книжками. Високо було поставлене питання навчання співу, причому учні користувались партесами на шість вісім і більше голосів.

Так само, як і у Львівській школі першого дня дітей приводили батьки, вносячи у шкільну казну 4 гроша. Так як учні вивчали іноземні мови, то батьки повинні вислухати пораду старшого щодо здібностей учня. В навчальний час, зранку це чи після обіду, всі повинні приходити вчасно, заходити в клас тихо, без розмов, шепотів; сидіти на своєму місці і уважно слухати, розуміти, запам'ятовувати. Важливо було вміти відтворити весь матеріал у тій формі, якою подав це дидакал.

Ніхто не повинен заключати ніяких договорів, угод в школі чи вдома без відома дидакала чи батьків. Твердо розуміючи, що все це крадіжка, а крадіжка – це смертний гріх. Учні не повинні розповідати стороннім людям про те, що відбувається в школі. Вони не повинні приносити до школи сторонніх речей чи інструментів крім шкільного обладнання. Ніхто не має ходити ні на які непристойні бенкети, зібрання, не повинні дружити з невихованими дітьми [2, 63].

Кожної неділі чи свята учень має відвідувати службу божу, не дивлячись ні на які причини, крім хвороби. Про високий рівень викладання у школі свідчить те, що її учні та вчителі не лише декламували, а й складали вірші тодішньою українською мовою.

Список використаної літератури:

1. Афанович Олександр. Школи в Запорізькій Січі // Українське слово. – 1996. – 14 листопада. – С. 13.
2. Мевгодовський Андрій. Школи в Запорізькій Січі // Учитель. – 1998. №9. - С.60-64.
3. Мединський Євгеній. Братські школи України і Білорусі в 16-17 ст. – К., “Радянська школа”, 1958. – 209с. – С.78-80

Науковий керівник: старший викладач О. О. Свириденко

ЛЮДИНА, ЯКА ЛЮБИЛА ІНШИХ, БІЛЬШЕ НІЖ СЕБЕ

Р. Є. Травкін

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Людина – вінець розвитку матерії, процесів органічної еволюції на планеті Земля. Ми захоплюємося фізичною досконалістю людини, невичерпними потенціальними можливостями її фізичного, психічного і соціального розвитку. Лише людина володіє унікальними здібностями самопізнання глибокого пізнання оточуючого світу, здатна кардинально впливати на нього [1, 13].

Але не всі люди стають тими, на кого хочеться рівнятися. Одна слідує за мрією, а інша тільки і розказує як все погано, і нічого не зміниш. Зараз, можливо, люди забувають таке поняття як емпатія. Тобто, не вміють переживати іншим, а люблять тільки себе. Історія знає виключення і одним з них, безумовно, є Януш Корчак.

Генріх Гольдшміт народився в Варшаві у 1878 році в сім'ї інтелігентів. Януш Корчак – це літературний псевдонім, який Генріх прийняв ще будучи юнаком і під цим псевдонімом став одним із найулюбленіших мислителів в педагогіці, і також одним з найкращих дитячих письменників не тільки Польщі, а й усього світу [2, 515].

Доля в цієї, безсумнівно, великої людини була досить тяжкою. Ще коли він був дитиною, його батько захворів і помер. І саме після цього боротьба з хворобами і стражданнями стала основною ціллю для Корчака. Він виховав, врятував і допоміг стати на ноги незліченній кількості дітей.

Творчість цього педагога, як дерево, що обіймає всі сторони життя і дитини, і вихователя, і батьків в світі дитини. Проте, якщо виділити головне, те, що переходить з книги в книгу у його творчості це віра у силу добра. В книзі «Правила життя» Корчак писав: «Я часто думав, що таке бути добрим? Мені здається, добра людина – це та